

Hof van Justitie van de Europese Unie

PERSCOMMUNIQUÉ nr. 41/17

Luxemburg, 27 april 2017

Conclusie van de advocaat-generaal in de gevoegde zaken C-168/16
en C-169/16

Sandra Nogueira e.a. / Crewlink Ltd en Miguel José Moreno Osacar /
Ryanair

Pers en Voorlichting

**Volgens advocaat-generaal Saugmandsgaard Øe vallen de geschillen
betreffende arbeidsovereenkomsten van stewardessen en stewards onder de
bevoegdheid van de rechter van de plaats „waar of van waaruit” dezen hun
verplichtingen jegens hun werkgever hoofdzakelijk vervullen**

*De nationale rechter moet die plaats bepalen tegen de achtergrond van alle relevante
omstandigheden en met name van de plaats waar de werknemer zijn werkdagen aanvangt
en beëindigt*

Ryanair en Crewlink zijn vennootschappen naar Iers recht met maatschappelijke zetel in Ierland. Ryanair is werkzaam in de sector van het internationale luchtvervoer van passagiers. Crewlink is gespecialiseerd in de werving en opleiding van cabinepersoneel voor luchtvaartmaatschappijen. Tussen 2009 en 2011 zijn personeelsleden van Portugese, Spaanse en Belgische nationaliteit aangeworven door Ryanair, of door Crewlink en vervolgens gedetacheerd bij Ryanair, als cabinepersoneel (stewardessen en stewards).

In de arbeidsovereenkomsten was de luchthaven van Charleroi aangewezen als thuisbasis („home base”) van de werknemers. De werknemers waren contractueel verplicht op minder dan een uur van hun thuisbasis te wonen. Zij begonnen en beëindigden hun werkdag op de luchthaven van Charleroi.

Omdat zij van mening waren dat Crewlink en Ryanair de Belgische rechtsbepalingen dienden na te leven en toe te passen, en omdat zij de Belgische rechterlijke instanties bevoegd achtten om van hun verzoek kennis te nemen, hebben zes werknemers zich in 2011 tot de Belgische rechterlijke instanties gewend. De Cour du travail de Mons (arbeidshof Bergen, België) is van oordeel dat er twijfel bestaat over zijn bevoegdheid om kennis te nemen van dit geding. Daarom heeft deze rechterlijke instantie het Hof verzocht om uitlegging van de Unieverordening betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, in het bijzonder van het begrip „plaats waar de werknemer gewoonlijk werkt”, in de specifieke context van de luchtvaartsector¹.

In zijn vandaag genomen conclusie geeft advocaat-generaal Henrik Saugmandsgaard Øe het Hof in overweging, zijn vaste rechtspraak inzake arbeidsovereenkomsten die op het grondgebied van meer dan één lidstaat worden uitgevoerd, toe te passen en te antwoorden dat de bevoegde rechter de rechter is van de **plaats waar of van waaruit de werknemer zijn verplichtingen jegens zijn werkgever hoofdzakelijk vervult**.

Volgens de advocaat-generaal moet die plaats door de nationale rechter worden bepaald tegen de achtergrond van alle relevante omstandigheden, en met name van (1) de plaats

¹ Artikel 19, punt 2, van verordening (EG) nr. 44/2001 van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (PB 2001, L 12, blz. 1).

waar de werknemer zijn werkdagen aanvangt en beëindigt; (2) de plaats waar de vliegtuigen aan boord waarvan hij werkt, gewoonlijk zijn gestationeerd; (3) de plaats waar hij kennis neemt van de instructies van zijn werkgever en waar hij zijn werkdag organiseert; (4) de plaats waar hij contractueel verplicht is te wonen; (5) de plaats waar zich een door de werkgever ter beschikking gestelde kantoorruimte bevindt, en (6) de plaats waar hij zich moet melden in geval van arbeidsongeschiktheid of disciplinaire problemen.

Hij wijst erop dat het aan de Cour du travail de Mons staat, deze criteria toe passen in de concrete situatie die tot het geding heeft geleid, maar geeft als indicatie dat die zes criteria eenduidig de rechterlijke instanties van de plaats waar de luchthaven van Charleroi is gelegen, aanwijzen.

Verder preciseert hij dat de omstandigheid dat de werknemer rechtstreeks bij Ryanair in dienst is dan wel door Crewlink aan Ryanair ter beschikking is gesteld, in deze context geen relevant criterium is.

De thuisbasis is daarentegen een indirect relevant criterium voor zover deze plaats en, met name, de plaats waar de werknemers hun werkdag aanvangen en beëindigen, elkaar overlappen.

De nationaliteit van de vliegtuigen aan boord waarvan de stewardessen en stewards hun werk verrichten, kan volgens de advocaat-generaal door de nationale rechter niet in aanmerking worden genomen voor het bepalen van de plaats waar dezen gewoonlijk werken.

NOTA BENE: De conclusie van de advocaat-generaal bindt het Hof van Justitie niet. De advocaten-generaal hebben tot taak, in volledige onafhankelijkheid het Hof een juridische oplossing te bieden voor het concrete geschil. De rechters van het Hof beginnen vandaag met de beraadslagingen over het arrest, dat op een latere datum zal worden gewezen.

NOTA BENE: De prejudiciële verwijzing biedt de rechterlijke instanties van de lidstaten de mogelijkheid, in het kader van een bij hen aanhangig geding aan het Hof vragen te stellen over de uitlegging van het recht van de Unie of over de geldigheid van een handeling van de Unie. Het Hof beslecht het nationale geding niet. De nationale rechterlijke instantie dient het geding af te doen overeenkomstig de beslissing van het Hof. Deze beslissing bindt op dezelfde wijze de andere nationale rechterlijke instanties die kennis dienen te nemen van een soortgelijk probleem.

Voor de media bestemd niet-officieel stuk, dat het Hof van Justitie niet bindt.

De [volledige tekst](#) wordt gepubliceerd op de website CURIA op de dag waarop de conclusie wordt genomen.

Contactpersoon voor de pers: Stefaan Van der Jeught ☎ (+352) 4303 2170